

ЗВІТ
ЗАВДУВАЧА КАФЕДРИ ПОЛІТОЛОГІЇ
ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені В. Н. КАРАЗІНА
ДОКТОРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА
ФІСУНА ОЛЕКСАНДРА АНАТОЛІЙОВИЧА
за 2020-2021 навчальний рік

Кафедра політології філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна має повний науково-педагогічний, кадровий та організаційний фундамент підготовки кадрів вищої кваліфікації: ліцензовану спеціальність «Політологія» (бакалаврат та магістратура), фаховий Вісник ХНУ серії «Питання політології» (отримав категорію Б у 14 травня 2020 р.), аспірантуру з політичних наук. Штат кафедри на 2020/2021 навчальний рік було представлено 19 науково-педагогічними працівниками: з них 7 докторів наук, 12 кандидатів наук (4 кандидатів філософських і 8 – політичних наук).

Карантинні заходи, запроваджені Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна у зв'язку з пандемією коронавірусу – Наказ ректора від 7.08.2020 за № 0202-1/260 «Про організацію освітнього процесу в умовах карантину» у 1 семестрі 2020/2021 н.р., Наказ від 16.11.2020 р. № 2401-1/376 «Про організацію освітнього процесу в умовах карантину», Методичні рекомендації МОН України щодо впровадження змішаного навчання у закладах передвищої та вищої освіти – листопад 2020 р., Лист Департаменту науки і освіти Харківської обласної держадміністрації від 23.10.2020 р., № 01-34/4480 на підставі Листа МОН України 19.10.2020 № 1/9 -589) вплинули на особливості навчального процесу в навчальному 2020/2021 році. Так, викладацьким колективом кафедри опановані новітні технології в освітньому процесі для забезпечення навчального процесу у змішаних формах (аудиторно та дистанційно), тобто використовуються такі технології та платформи, як Google Meet, Zoom, Skype, Google Class, Google Classroom, Telegram, Viber, Facebook, LMS Moodle (проведення підсумкового екзаменаційного контролю), discort, Youtube Nearpod, Kahoot). Це також знайшло своє відбиття у змісті Робочих програм курсів, які були адаптовані для змішаної форми навчання.

Навчально-методична робота

Навчально-методична діяльність професорсько-викладацького складу кафедри політології науки полягала у реформуванні змісту освітніх програм, навчальних планів, організації навчального процесу в межах спеціальності 052 «Політологія» для студентів спеціальності «Політологія» на філософському факультеті, політологічних дисциплін для інших факультетів відповідно до Закону України «Про вищу освіту» з урахуванням європейських та світових освітніх стандартів», «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», «Положення про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна», з урахуванням досвіду організації викладання політологічних дисциплін у провідних дослідницьких університетах США, Канади та ЄС.

У 2020-2021 навчальному році навчальний процес студентів спеціальності 052 «Політологія» відбувався у межах нових освітніх програм *«Політичні технології та аналіз політики»* (бакалаврській рівень) та *«Глобальні студії та аналіз політики»*

(магістерській рівень), які у 2018/2019 році за результатами стажування за Програмою імені Фулбрайта для науковців у США у 2017/2018 рр. (м. Вашингтон) **вперше в Україні** були розроблені та впроваджені в навчальний процес. Програми відкриті з урахуванням та опрацюванням досвіду розробки, акредитації та функціонування відповідних бакалаврських та магістерських програм з політології у провідних дослідницьких університетах м. Вашингтон (George Washington University, George Mason University, Georgetown University, American University) (відповідно до проекту 2.6 «Практична складова освітнього процесу» за напрямом II Стратегії розвитку університету «Освітня діяльність у 2025 році»). Згідно з цими освітніми програмами було розроблено нові нормативні та запропоновано вибіркові курси й загалом оновлено зміст навчальних дисциплін із урахуванням переліку і змісту загальних та професійних компетентностей. Відповідно, удосконалено навчально-методичне забезпечення курсів, зокрема розроблено та оновлено навчальні та робочі програми з політологічних дисциплін.

На кафедрі працює методичний та науково-практичний семінари. Через карантинні заходи відбулося 1 засідання науково-практичного семінару, на якому було обговорено Теоретичне повідомлення аспірантки 3-го року навчання **Кисельової** Валентини Анатоліївни «Неформальні інститути у процесі трансформації регіональних ідентичностей України: теоретико-методологічні засади дослідження» (тези доповіді – на сайті).

Науково-дослідна робота

Науковий напрямок досліджень кафедри спрямовується згідно з науково-дослідною темою **«Розвиток політичної системи України в порівняльній та глобальній перспективі»** (№ держ. реєстрації 0119U102298). Зміст цієї теми дозволяє розробляти широкий спектр політологічних питань, що знайшло своє відбиття у наукових публікаціях та наукових заходах кафедри.

Так, у 2020/2021 навчальному році наукова робота здійснювалась у таких напрямках: – організаційне забезпечення підготовки та видання статей викладачів, аспірантів та докторантів кафедри в українських та закордонних наукових фахових журналах з політичних наук та провідних наукових видавництвах. Так, викладачами, аспірантами та студентами кафедри опубліковано у 2-й половині 2020 р. опубліковано 9 статей у Віснику ХНУ імені В.Н. Каразіна «Питання політології» (Вип. 37), 3 в інших фахових виданнях України та 5 наукових статей студентів у Збірнику матеріалів XXV Міжнар. молодіжного форуму (Т. 8) «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті» (7-9.04.2020). У зарубіжних виданнях опубліковано 2 статті аспірантів Мустафи Харба (наук. кер. проф. Півнева Л.М.) та Мубаріза Рагімлі (наук. кер. проф. Шаповаленко М.В.).

У першій половині 2021 р. викладачами, аспірантами та студентами кафедри опубліковано 9 статей у Віснику ХНУ імені В.Н. Каразіна «Питання політології» (Вип. 38), 7 статей в інших фахових виданнях України (2 з них (автори Фісун О.А., Вінникова Н.А. та Запорожченко Р.) – у журналі «Ідеологія та політика», який індексується системою SCOPUS.

У зарубіжних виданнях опубліковано 2 статті (проф. Півнева Л.М. і аспірант Попков Д.О.).

Студенти, аспіранти та викладачі кафедри беруть участь у різних наукових, науково-практичних конференціях різного рівня (Чернов Ю., Божко П., Запорожченко Р., Попков Д., Рагімлі М., Півнева Л.М., Біденко Ю.М.) і навіть виступають у ролі організаторів. Так, випускник магістратури М.М. Гончаренко 13 березня 2021 р.

виступив у ролі організатора авторської програми «Моделювання Верховної Ради України».

За звітний період у спеціалізованій раді Д 64 051.22 (ХНУ імені В.Н. Каразіна) відбулися захисти двох докторських дисертацій :

Вінникова Н.В. Політичні рішення в контексті постдемократичних трансформацій – 11.09.2020 за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси (науковий консультант – проф. О.А. Фісун)

Комарова Т.Г. Трансформації влади в інформаційну епоху – 29.12.2020 за спеціальністю 23.00.01 – теорія та історія політичної науки (науковий консультант – проф. О.А. Фісун).

Начасі обидві дисертантки отримали Диплом доктора політичних наук.

14 травня 2021 р. відбувся захист кандидатської дисертації випускника аспірантури кафедри політології Валесяна Сергія Віталійовича – Історичний капіталізм та сучасний світовий порядок: політологічний вимір – за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси (науковий керівник доц. Крисенко О.В.).

Кафедра успішно акредитувала освітньо-професійну (магістерську) програму «Глобальні студії та світова політика» зі спеціальності 052 Політологія (Гарант ОП – доцент Ю.М. Біденко; ідентифікатор у ЄДЕБО 29969). Згідно з експертним висновком галузевої експертної ради (Справа № 1080/АС-20) від 02.12.2020 р. «Ця ОП є першою і поки що єдиною в Україні магістерською програмою, яка зосереджена на новій політологічній субдисципліні Global Studies. Вона має чітко сформульовані цілі, які повністю відповідають місії та стратегії Харківського національного університету у частині його «інтеграції у світове співтовариство університетів, з високою міжнародною репутацією і широким визнанням», реалізують Стратегічну мету університету у частині «забезпечення високої якості освіти та широкого спектру освітніх програм» і «забезпечення інтеграції до європейського та світового освітньо-наукового простору». ОП «Глобальні студії та світова політика», галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність акредитовано згідно з Рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 15 грудня 2020 р., протокол № 24 (41).

Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям.

У травні-червні 2021 року кафедра напружено працювала над підготовкою до акредитації освітньо-наукової програми «Політологія» (ID у ЄДЕБО 36715) за спеціальністю 052 Політологія за третім рівнем вищої освіти «доктор філософії» (гарант ОНП – проф. В.В. Рубанов). До обговорення ОНП були залучені здобувачі вищої освіти PhD та стейкхолдери. Акредитаційна експертиза відбувалася 15-16 червня з використанням технічних засобів відеозв'язку. Освітньо-наукову програму «Політологія» за спеціальністю 052 Політологія за третім рівнем вищої освіти «доктор філософії» успішно акредитовано.

Аспіранти кафедри беруть активну участь у різних вітчизняних і міжнародних проектах. Так, М. Зінченко (наук. керівник доц. Біденко Ю.М.) провів у квітні 2021 р. онлайн-обговорення щодо залучення на регіональному рівні зацікавлених сторін до

законопроектної діяльності парламентських комітетів, онлайн-презентації результатів дослідження практик комунікації депутатів від Харківщини з виборцями та іншими зацікавленими сторонами; В. Кисельова (наук. керівник доц. І.В. Работягова) у серпні 2020 р. взяла участь у серії онлайн воркшопів із питань гендерної ідентичності «Підсилення громадянського суспільства з питань впровадження політик гендерної рівності та соціальної інклюзії» у рамках проекту Агентства США з міжнародного розвитку «Демократичне врядування у Східній Україні»; О. Литвин (наук. керівник доц. Біденко Ю.М.) у листопаді 2020 р. взяла участь у Презентації та Майстерні для молодих дослідників, журналістів, дипломатів та активістів “Gaps and Overlaps: Navigating through Contested German-Russian-Ukrainian Narratives та у лютому 2021 р. – у науковій конференції «Academic and Scientific Challenges of Diverse Fields of Knowledge in the 21st Century»; Б. Тимчишин (наук. керівник проф. Т.Г. Комарова) взяв участь у проєкті «Польсько-українська казка: різні культури, загальні цінності», присвяченому міжкультурному діалогу польської та української молоді з приводу прав людини.

Одним із пріоритетних напрямків роботи кафедри є організація стажувань та наукових досліджень співробітників у провідних наукових центрах і дослідницьких університетах світу та участь у міжнародних політологічних заходах (відповідно до проекту 1.1. «Підвищення конкурентної здатності університетської науки у світовому академічному просторі» за напрямом I Стратегії розвитку університету «Університетська наука у 2025 році»), у т.ч. у 2019/2020 н.р.

Організаційна та навчально-виховна робота

Важливою складовою розвитку кафедри у 2020/2021 навчальному році була її популяризація, що забезпечувалось організацією роботи з постійного оновлення сайту кафедри, активації її діяльності у соціальних мережах через просування сторінки кафедри у соціальних мережах Facebook та Instagram та постійне оновлення змісту профілів викладачів кафедри у ORCID ID, Google Академія, ResearchGate. Зокрема у 2020/2021 навчальному році було реалізовано таке:

розроблена стратегія для просування бренду «Karazin Political Science», у т.ч. через регулярне оновлення facebook-сторінки «Кафедра політології ХНУ Каразіна - Political Science / Karazin University», facebook-групи «Political Science@Karazin Kharkiv University» та instagram-акаунту «Karazin Political Science» (відповідно до проекту 2.1. «Абітурієнт Каразінського» за напрямом II Стратегії розвитку університету «Освітня діяльність у 2025 році»);

висвітлено результати наукової та науково-дослідної діяльності, кафедральних подій на сайтах факультету і університету (відповідно до проекту 1.6. «Ефективна аспірантура та докторантура» за напрямом I Стратегії розвитку університету «Університетська наука у 2025 році»);

забезпечено реалізацію договорів з роботодавцями для проходження практики та стажування студентів, у т.ч. з департаментом масових комунікацій Управління внутрішньої політики ХАДО (дог. № 0202Д від 01.10 2015р.) та департаментом економіки і міжнародних відносин ХАДО (дог. № 0202K035 від 01.10.2015р. (відповідно до проекту 2.6 «Практична складова освітнього процесу» за напрямом II Стратегії розвитку університету «Освітня діяльність у 2025 році»).

На базі та у в співпраці з кафедрою функціонує Громадська організація «Асоціація політологів Слобожанщини» та дослідницький аналітичний центр «Обсерваторія демократії», які просувають політологічну освіту у регіоні, працюють зі

стейкхолдерами та майбутніми абітурієнтами, виступають майданчиком для удосконалення практичних навичок студентами-політологами.

Звіт затверджено на засіданні кафедри від 9 вересня 2021 р., протокол № 1.

Зав. кафедри політології
філософського факультету, проф.

Олександр ФІСУН